

El surrealista Louis Aragon va esmunyir dins els annals estrictes de la literatura seriosa, una mica de contraban, tot s'ha de dir, l'arquetip fins llavors impensable del pagès de París, síntesi miraculosa de *flâneur* i de psicoanalista. Aquest nou espècimen es movia com un follet a la recerca de sensacions nocturnes enmig dels boixos de Les Buttes-Chaumont, mentre anava desgranant, com en una exposició fugada, les diverses veus amb què havien de ser interpretades les inusitades sensacions.

Amb aquest gest innovador, a banda d'inventar un gènere literari que va tenir fortuna, d'una mateixa tacada Aragon entronitzava, com un rei usurpador i, d'alguna manera *malgré lui*, el sofert vianant, quídam malenconiós i irredent, a qui els arbres no deixen veure el bosc i que Léon-Paul Fargue havia de reivindicar poc després en un llibre carregat de nostàlgies que es diu *Le piéton de Paris*.

Sovint s'han descrit les avingudes de París com amplis music-halls, on es mesclen el públic i els artistes en un aiguabarreig ben exòtic en què la coloraina, les olors i els decibelis es confonen. Poques vegades, en canvi, s'ha lloat la consonància musical que, més enllà del tòpic baudelerià, pren el murmuri parisenc, si el comparem, posem per cas, amb la desquitarrada piuladissa de Barcelona.

I és que, a les nostres ribes de la Mediterrània, els filòsofs han vingut gairebé sempre de la Bonanova, barriada de silencis i harmonies ben acompassades, on els problemes acústics no amoïnen ni poc ni molt i la gent es preocupa sobretot de la pujada de les taxes.

Als nostres verals, una mica circumscrits per una prudència enrevessada, les formes imitatives de la vida en comú, del sarau i l'estripada, mai no atenyen estàndards sublims. Són cànons una mica rebaixats que ens fan pensar en una paròdia televisiva o en l'irresistible ascens de les tertúlies poètiques, aquesta forma inofensiva de la literatura. L'obra mestra del barcelonisme són els bars musicals. Ni caves de jazz, ni cabarets —encara que molt sovint el personal que s'hi troba faci veure que li interessa la música— ni antres de conspiració, com ho eren els *cafetins* dels sindicats d'abans de la guerra; són simplement tautologies, signes triomfals dels temps. No s'hi va per donar passament al cul-de-sac de l'estómac, ni per gallejar d'erudició política sinó per assajar analogies virtuals, provatures, per gaudir pures reverberacions i recrear amb la imaginació una classe de locals que no existeixen i que un hom somiaria descobrir. Com si hagués posat l'altaveu en lloc de la veu, la vana temptativa d'arrelar-hi, fa uns quants anys, una casta de buròcrates o d'esbravats factòtums de negoci emergent, definitivament no va quallar, encara que vingués avalada per la quimera d'un cinema americà de pacotilla en què es barreja el show bussiness més recalcitrant amb la indigesta atracció pels assassins en sèrie.

I és que, a les nostres ribes de la Mediterrània, els filòsofs han vingut gairebé sempre de la Bonanova

Avui, sempre amb fons de bar musical a les converses, ens veiem reduïts a les mesures modestes de casa nostra, que inclouen, tanmateix, un matis de dissonància que

faria escriuir l'epígon més immoderat d'Stockhausen. La música tira cap a l'uníson; ja hi pot ser d'allò més heteròclit, però sempre és absolutament desavinent perquè, en general, només respon als gustos de l'encarregat, que ha sortit un moment, contradient així la norma més sagrada de l'*hôtelier*, que és la discreció absoluta, fins i tot en les sortides.

El decorat dels bars musicals és invariable: regueres de fotografies del Raval, del Tibidabo o del Putxet de primeries del segle XXè, en blanc i gris o tons sèpia, emmarcades amb les regles més estrictes del disseny contemporani, interpreten una dansa muda; s'hi veu una ampolla de xampany de la mida que anomenen *matusalem*, com les que es dilapiden en acabar les curses de cotxes; complements d'estil rococó en el mobiliari i l'inevitable *canterano* modernista, semblen ideats per desar els coberts i els tovallons sota clau.

Pensar, ni que sigui un moment –per pur romanticisme– en els vells cafès retrògrads i tota la seva humanitat plena de contrapunts, de passions en sordina, esdevé un gest desplaçat, ingenu. El fum, per mor de les lleis d'higiene pública que recentment n'han regulat la distribució, només és una metàfora *in absentia*, que descriu bastant aproximadament la qualitat del comerç que s'hi realitza, a l'escalf dels Rioja aprimats i curtíssims que hi són servits i amb el consol d'altres begudes més estimulants però menys sublims.

Si fem una pausa en un d'aquests casinos tocats per les Muses, sentirem que les entrades-i-sortides van ampliant a poc a poc la gamma. S'obren amb el capritx d'una gallarda revinguda amb barret de pic i es tanquen amb l'estampida d'un estol de tenors joves que busquen una caixa de ressonància on apaivagar les fantasies sexuals.

El desconcert de les figures pàl·lides que es poden aplegar en aquests bars una tarda qualsevol fa pensar, el temps d'una pausa, en l'eterna monotonia de les ciutats, en les associacions filatèliques, en les revolucions que mai no es produïren, o que ja ningú recorda, en el dringueig escardalenc dels tramvies.

Tot de sensacions musicals van anotant un pentagrama secret ple d'acords de sèptima disminuïda, dissonàncies estovades al cap i que sonen com la rèplica mental de la cadència ambient; un efecte semblant a la saturació de Mallarmé en què els versos sonen com una música truncada, que corre a batzacs, alterant els valors rítmics, afegint sobreaguts i silencis en una desharmonia aparent, però sense perdre mai els estreps ni deixar de posar el peu al fre.

Aquest clímax fictici ha aconseguit d'exaltar-nos. Mesclat amb l'eufòria artificiosa, un repòs suspensiu porta la melodia fins a la porta del cafè. Quan el moment musical ha passat avall, es reprenen els pretextos més ambigus, les frases s'allarguen sense trobar un final i la nostàlgia, com una corda sense vibració, deixa d'entretenir-se arran de les tombarelles d'un embriac que ha fet nit a la porta de l'Hotel Ritz, i s'arrenca a divagar sobre el proper motiu que ocuparà les nostres reflexions. *Sic transit gloria mundi*.

1 de febrer 2006

